

Wstęp

Kolejny numer „TECHNE. Seria Nowa”, został w całości poświęcony ubiorowi i modzie, która, jak pisał Józef Lange na łamach magazynu „Wiesi i dwór”, „wciska się wszędzie, nie zadowolając się władzą nad naszą istotą fizyczną, opanowuje nasz mózg i serce, tworzy prawa nie tylko dla naszej odzieży, ale i wewnętrznych objawów naszych myśli i uczuć”. Moda jak żadna inna dziedzina codziennego życia błyskawicznie reaguje na kulturowe przemiany, sytuację gospodarczą a nawet polityczną. Może wyrażać osobowość jednostki i stać się manifestem poglądów pokolenia. Jako fenomen powiązany z różnymi czynnikami indywidualnymi i zewnętrznymi, od XIX wieku stanowi przedmiot zainteresowania nie tylko klientów sklepów i salonów krawieckich, ale także lekarzy, socjologów, badaczy sztuki, historii, kultury, religii i in. Autorzy artykułów opublikowanych w naszym piśmie analizowali kwestie mody i ubioru, wykorzystując różne perspektywy i metody badawcze. Przemysław Faryś podjął próbę opisanego procesu produkcji i sprzedaży odzieży wytwarzanej masowo (przemysłowo) i ubiorów *haute couture* w XIX wieku. Tekst Piotra Szaradowskiego porusza problem kreowania wizerunku projektanta jako artysty na przykładzie działalności Charlesa Fredericka Wortha. Anna Sieradzka w artykule poświęconym parametrom z przełomu XIX i XX wieku omówiła projekty dekoracji ornatów autorstwa Stanisława Wyspiańskiego i Józefa Mehoffera. Anna Straszewska w obszernym tekście o malarstwie Olgi Boznańskiej przedstawiła i poddała analizie konteksty i znaczenie strojów jako rekwizytów / kostiumów na obrazach artystki, zwracając jednocześnie uwagę na rolę jaką ubiór odgrywał w prywatnym życiu krakowskiej malarki. W oddanym do rąk czytelników numerze „TECHNE” znalazły też miejsce dwie publikacje dotyczące biżuterii. Ewa Letkiewicz nakreśliła biografię Franciszka Jaworskiego, wybitnego historyka, jednego z pierwszych historiografów polskiej biżuterii. Agata Lipczik przedstawiła problemy, z jakim musieli mierzyć się polscy jubilerzy w latach 20. i 30. XIX wieku, pragnąc dostosować poziom estetyczny produkcji do wysokich standardów dyktowanych przez marki paryskie. Wspomniane wcześniej zagadnienia dotyczące rynku modowego oraz mechanizmów jego funkcjonowania czy relacji pomiędzy sztuką a modą uzupełniają teksty poświęcone wpływowi mody na wizerunek kobiety. Artykuł Joanny Wasilewskiej zwraca uwagę na rolę tradycyjnego ubioru w kształtowaniu obrazu Chinki i tego, w jaki sposób strój przyczynia się do określonego postrzegania „chińskości” w świecie Zachodu. Tekst pióra Łukasza Grzejszczaka, stanowi kolejny głos w prowadzonej od lat dyskusji na temat historii gorsetu i jego znaczeniowej transformacji w II połowie XX wieku. Adam Drozdowski omówił wpływ

produkcji filmowej „złotej ery” Hollywood na wykreowanie i spopularyzowanie różnych typów kobiecości m.in. niebezpiecznego wampa, słodkiej i uległej, czy niezależnej i wyemancypowanej bohaterki na miarę nowych czasów. Na numer składają się również dwa teksty o charakterze metodologicznym. Wioletta Kazimierska-Jerzyk analizując opublikowaną w 1905 roku *Filozofię mody* udowadnia, jak przydatną lekturą dla historyka sztuki mogą być rozważania jej autora – Georga Simmla, filozofa, socjologa i teoretyka kultury. Irma Kozina stosując kontekst posthumanistyczny bada twórczość Iris Van Herpen oraz sposoby, w jaki moda stara się zaspakajać problemy i odpowiadać na współczesne potrzeby ludzkości. Ostatnim artykułem poświęconym modzie jest tekst absolwentki historii sztuki Uniwersytetu Łódzkiego Izabeli Rosenfeld-Kowalskiej o performatywnym charakterze mody i jego wpływie na kształtowanie i transformację tożsamości. Tom zamyka recenzja książki *Tkanina – cenne dziedzictwo, przedmiot współczesnych badań*, wydanej przez Stowarzyszenie Historyków Sztuki i Akademię Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi w 2020 roku, pióra Moniki Nowakowskiej oraz krótkie wspomnienie Adama Klimczaka o zmarłym 28 maja 2021 roku Januszu Pawle Tryzno, grafiku, malarzu, twórcy Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi.

Redakcja „TECHNE. Seria Nowa” pragnie podziękować wszystkim Autorom za owocną współpracę. Mamy nadzieję, że opublikowane teksty zainteresują czytelników i zainspirują badaczy, inicjując dalsze interdyscyplinarne poszukiwania.

Redaktorzy Numeru

Aneta Pawłowska

 <https://orcid.org/0000-0003-2847-4403>

Adam Drozdowski

 <https://orcid.org/0000-0002-1611-2125>

Irmina Gadowska

 <https://orcid.org/0000-0001-8378-942X>